

752**UMOWA**

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych,

sporządzona w Bukareszcie dnia 15 maja 1999 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 15 maja 1999 r. została sporządzona w Bukareszcie umowa między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych

Rzeczpospolita Polska i Rumunia, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się pragnieniem dalszego rozwoju współpracy w zakresie pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych,

postanowiły zawrzeć niniejszą umowę i uzgodniły, co następuje:

ROZDZIAŁ I**Postanowienia ogólne**

Artykuł 1

Definicja „spraw cywilnych”

W rozumieniu niniejszej umowy przez „sprawy cywilne” rozumie się sprawy z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego, prawa handlowego i prawa pracy. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące spraw cywilnych stosuje się odpowiednio do spraw sądowno-administracyjnych.

Artykuł 2

Ochrona prawna

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony z takiej samej ochrony prawnej w sprawach osobistych i majątkowych, jaka przysługuje obywatelom tej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mają prawo swobodnego i nieskrępowanego zwracania się do sądów i innych organów drugiej Umawiającej się Strony właściwych w sprawach cywilnych, występowania przed nimi, składania wniosków, wytaczania powództw, jak również dokonywania wszelkich innych czynności procesowych na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

3. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące obywateli Umawiających się Stron stosuje się odpowiednio do osób prawnych utworzonych zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają swoją siedzibę.

Artykuł 3

Tryb porozumiewania się

1. W sprawach objętych niniejszą umową sądy i inne organy Umawiających się Stron, właściwe w sprawach cywilnych, porozumiewają się między sobą bezpośrednio, chyba że niniejsza umowa stanowi inaczej.

2. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej są przesyłane:

- z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do prezesa sądu apelacyjnego, w którego okręgu ma być wykonany wniosek,
- z terytorium Rumunii do prezesa sądu okręgowego, w którego okręgu ma być wykonany wniosek.

Artykuł 4

Język

1. W sprawach objętych niniejszą umową sądy i inne organy Umawiających się Stron właściwe w sprawach cywilnych używają we wzajemnych stosunkach języka urzędowego swego państwa, języka francuskiego albo angielskiego.

2. Jeżeli według postanowień niniejszej umowy wymagane jest dołączenie do przesyłanych pism tłumaczenia ich na język drugiej Umawiającej się Strony, tłumaczenia te powinny być sporządzone przez tłumacza przysięgłego jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 5

Wymiana informacji o prawie

Umawiające się Strony przekazują sobie wzajemnie, na wniosek, za pośrednictwem ministerstw spr-

wiedliwości, informacje o swych przepisach prawnych wraz z ich tekstem oraz informacje o praktyce sądowej.

Artykuł 6

Skuteczność dokumentów

1. Dokumenty, które zostały sporządzone przez sądy i inne właściwe organy jednej z Umawiających się Stron, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem osoby uprawnionej, mogą być użyte na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby legalizacji. Zasada ta ma zastosowanie również do poświadczonych odpisów, wyciągów, jak również tłumaczeń takich dokumentów.

2. Dokumenty sporządzone na terytorium jednej Umawiającej się Strony przez osoby fizyczne, których podpis został poświadczony, mogą być użyte na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby legalizacji.

3. Dokumenty wymienione w ustępach 1 i 2 posiadają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony taką samą moc dowodową, jak dokumenty takiego samego rodzaju tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 7

Przesyłanie dokumentów dotyczących stanu cywilnego

1. Właściwe organy Umawiających się Stron przesyłają sobie wzajemnie, na wniosek, bezpłatnie wypisy z aktu stanu cywilnego oraz odpisy orzeczeń sądowych dotyczące stanu cywilnego obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Organy wymienione w ustępie 1 porozumiewają się między sobą bezpośrednio.

3. Wnioski obywateli jednej Umawiającej się Strony o nadesłanie wypisów z aktów stanu cywilnego mogą być przesyłane bezpośrednio do właściwego urzędu stanu cywilnego drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty te wnioskodawca otrzymuje za pobraniem należnej opłaty.

ROZDZIAŁ II

Pomoc prawna

Artykuł 8

Udzielanie pomocy prawnej

Umawiające się Strony udzielają sobie wzajemnie, na wniosek, pomocy prawnej w sprawach cywilnych na warunkach określonych w niniejszej umowie.

Artykuł 9

Przedmiot pomocy prawnej

Pomoc prawna w sprawach cywilnych obejmuje dokonywanie określonych czynności postępowania,

a w szczególności: sporządzanie, przesyłanie i doręczenie dokumentów sądowych i pozasądowych, przesłuchiwanie stron, świadków, biegłych i innych osób oraz sporządzanie opinii przez biegłych i oględziny.

Artykuł 10

Wniosek o udzielenie pomocy prawnej

1. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien zawierać następujące dane:

- (1) oznaczenie organu wzywającego,
- (2) oznaczenie organu wezwanego,
- (3) oznaczenie sprawy, w której występuje się o udzielenie pomocy prawnej,
- (4) imiona i nazwiska stron, określenie charakteru, w jakim występują w postępowaniu, ich obywatelstwo, miejsce stałego lub czasowego pobytu, a w odniesieniu do osób prawnych — ich nazwę i siedzibę,
- (5) imiona, nazwiska i adresy przedstawicieli stron,
- (6) oznaczenie przedmiotu wniosku i informacje niezbędne do jego wykonania,
- (7) informację o dokumentach dołączonych do wniosku.

2. We wniosku o doręczenie pism należy wskazać adres odbiorcy oraz rodzaj pism podlegających doręczeniu. We wniosku o przeprowadzenie dowodu należy wskazać okoliczności, w związku z którymi należy przeprowadzić dowód, a w razie potrzeby — załączyć listę pytań, które należy zadać osobom przesłuchiwanym.

3. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej i załączone do niego dokumenty powinny być podpisane i opatrzone pieczęcią organu wzywającego.

4. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej sporządza się w języku urzędowym wzywającej Umawiającej się Strony, dołączając ich tłumaczenie na język urzędowy wezwanej Umawiającej się Strony.

5. Przy zwracaniu się o udzielenie pomocy prawnej organy Umawiających się Stron mogą korzystać z dwujęzycznych wzorów wniosków, które zostaną uzgodnione przez ministerstwa sprawiedliwości Umawiających się Stron.

Artykuł 11

Wykonywanie wniosku

1. Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje przepisy prawne swego państwa. Na wniosek organu wzywającego organ wezwany stosuje jednak szczególną formę postępowania, jeżeli nie jest ona sprzeczna z prawem jego państwa.

2. Jeżeli organ wezwany nie jest właściwy do wykonania wniosku, przekazuje wniosek z urzędu organowi właściwemu, zawiadamiając o tym organ wzywający.

3. Jeżeli adres osoby, której dotyczy wniosek, nie jest znany lub jeżeli wskazany adres nie jest właściwy, organ wezwany podejmie odpowiednie czynności

zmierzające do jego ustalenia. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie adresu, organ wezwany zawiadamia o tym organ wzywający.

4. Na wniosek organu wzywającego organ wezwany zawiadamia we właściwym czasie organ wzywający o miejscu i terminie wykonania wniosku o udzielenie pomocy prawnej w tym celu, aby strona zainteresowana mogła być przy tym obecna.

5. Po wykonaniu wniosku organ wezwany przesyła sporządzone dokumenty organowi wzywającemu. Jeżeli wniosek nie może być wykonany, organ wezwany zwraca wniosek organowi wzywającemu, zawiadamiając o przyczynie niewykonania wniosku.

Artykuł 12

Doręczanie pism

Organ wezwany doręcza pisma zgodnie z przepisami prawnymi obowiązującymi w jego państwie, jeżeli pisma te zostały sporządzone w języku urzędowym tego państwa albo jeżeli dołączono tłumaczenie na ten język. W przeciwnym razie organ wezwany doręcza pisma odbiorcy tylko wtedy, gdy przyjmuje on je dobrowolnie.

Artykuł 13

Dowód doręczania

1. Dowodem doręczania jest potwierdzenie odbioru opatrzone podpisem odbiorcy, datą i miejscem doręczenia, podpisem doręczającego oraz pieczęcią organu wezwanego albo potwierdzenie organu wezwanego określające datę, miejsce i sposób doręczenia.

2. Jeżeli pisma sporządzono w dwóch egzemplarzach, potwierdzenie można umieścić na jednym z tych egzemplarzy.

3. Jeżeli adresat odmawia przyjęcia pisma, należy podać przyczynę odmowy.

Artykuł 14

Uprawnienia przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych

Umawiające się Strony są uprawnione do doręczania pism własnym obywatelom i ich przesłuchiwania za pośrednictwem swych przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych, pod warunkiem niestosowania środków przymusu.

Artykuł 15

Koszty udzielania pomocy prawnej

1. Każda z Umawiających się Stron ponosi koszty powstałe na swym terytorium w związku z udzieleniem pomocy prawnej, włącznie z kosztami przeprowadzenia dowodów.

2. Postanowienie ustępu 1 nie ma zastosowania w odniesieniu do należności świadków i biegłych, o których mowa w artykule 16 ustęp 5.

Artykuł 16

Ochrona świadków i biegłych

1. Jeżeli w postępowaniu toczącym się na terytorium jednej Umawiającej się Strony zajdzie potrzeba osobistego stawiennictwa świadka lub biegłego przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, wówczas organ Umawiającej się Strony, na której terytorium toczy się to postępowanie, może zwrócić się do właściwego organu drugiej Umawiającej się Strony o doręczenie wezwania.

2. Wezwanie nie może zawierać zagrożenia zastosowania środków przymusu na wypadek niestawienia.

3. Świadek lub biegły, bez względu na posiadane obywatelstwo, który stawiał się na wezwanie przed organem wzywającej Umawiającej się Strony, nie może być na terytorium tej Strony ścigany, zatrzymany lub w jakikolwiek inny sposób pozbawiony wolności w odniesieniu do czynów popełnionych lub orzeczeń skazujących wydanych przed przekroczeniem przez niego granicy wzywającej Umawiającej się Strony.

4. Ochrona, o której mowa w ustępie 3, ustaje, jeżeli świadek lub biegły nie opuścił terytorium wzywającej Umawiającej się Strony w ciągu siedmiu dni od dnia zawiadomienia go przez organ wzywający, że jego obecność nie jest już potrzebna, lub powrócił na nie po jego opuszczeniu. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w ciągu którego świadek lub biegły nie mógł opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony z przyczyn od niego niezależnych.

5. Świadek lub biegły ma prawo do zwrotu kosztów podróży, pobytu i utraconego zarobku, a biegły — ponadto prawo do wynagrodzenia za czynności biegłego. Koszty te ponosi wzywająca Umawiająca się Strona. W wezwaniu zamieszcza się informację o rodzaju i wysokości kosztów, jakie należą się świadkowi lub biegłemu. Na wniosek świadka lub biegłego wzywająca Umawiająca się Strona udzieli zaliczki na pokrycie kosztów.

Artykuł 17

Odmowa udzielenia pomocy prawnej

Można odmówić udzielenia pomocy prawnej, jeżeli jej udzielenie mogłoby naruszyć suwerenność lub bezpieczeństwo wezwanej Umawiającej się Strony lub byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa tej Strony.

ROZDZIAŁ III

Koszty procesu i ułatwienia procesowe

Artykuł 18

Zwolnienie od złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania

Obywatelom jednej z Umawiających się Stron, którzy zamieszkują lub przebywają na terytorium której-

kolwiek z tych Stron i występują przed sądami i innymi organami właściwymi w sprawach cywilnych drugiej Umawiającej się Strony, nie można nakazać złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania tylko z tego powodu, że są cudzoziemcami lub że nie mają miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 19

Zwolnienie od kosztów sądowych

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony ze zwolnienia od opłat, zaliczek i innych wydatków w postępowaniu oraz z bezpłatnego zastępstwa procesowego, na tych samych warunkach i w takim samym zakresie co obywatele tej Umawiającej się Strony.

2. Zwolnienia, o których mowa w ustępie 1, dotyczą wszystkich czynności postępowania w danej sprawie, łącznie z czynnościami egzekucyjnymi.

3. Dla uzyskania zwolnienia od kosztów lub bezpłatnego zastępstwa procesowego należy złożyć oświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej wnioskodawcy.

4. Organ orzekający o przyznaniu ułatwień, o których mowa w ustępie 1, zachowuje w granicach swych uprawnień prawo kontrolowania przedstawionych jemu oświadczeń i wyjaśnień oraz żądania przedstawienia dodatkowych informacji i dokumentów.

Artykuł 20

Wniosek

Obywatel jednej Umawiającej się Strony występujący z wnioskiem o zwolnienie od kosztów lub bezpłatne zastępstwo przed właściwym organem drugiej Umawiającej się Strony może zgłosić taki wniosek pisemnie lub ustnie do protokołu w sądzie właściwym według swego miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten przesyła wniosek wraz z oświadczeniem wnioskodawcy i ewentualnie innymi dokumentami właściwemu organowi drugiej Umawiającej się Strony.

Terminy

Artykuł 21

Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wzywa stronę procesową lub uczestnika postępowania zamieszkałego lub przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony do uiszczenia kosztów sądowych lub do uzupełnienia braków pozwu albo wniosku, wyznaczy równocześnie termin nie krótszy niż jeden miesiąc. Bieg terminu rozpoczyna się od daty doręczenia pisma w tym przedmiocie.

Artykuł 22

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wyznaczy stronie procesowej lub uczestnikowi postępowania

zamieszkałemu lub przebywającemu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony termin do dokonania czynności procesowej, o zachowaniu terminu rozstrzyga data stempla urzędu pocztowego tej Umawiającej się Strony, z której terytorium zostało wysłane pismo stanowiące wykonanie czynności.

2. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wyznaczy stronie procesowej lub uczestnikowi postępowania zamieszkałemu lub przebywającemu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony termin do wniesienia opłat lub zaliczek, o zachowaniu terminu rozstrzyga data wpłacenia ich do banku tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zamieszkuje lub przebywa ta strona procesowa lub uczestnik postępowania.

3. Do skutków uchybienia terminów, o których mowa w ustępach 1 i 2, sąd rozpoznający sprawę stosuje prawo swego państwa.

ROZDZIAŁ IV

Normy kolizyjne

Dział 1

Artykuł 23

Lis pendens i sprawy wiążące się ze sobą

1. Jeżeli postępowania dotyczące tego samego roszczenia między tymi samymi stronami zostały wszczęte przed sądami obu Umawiających się Stron, sąd, do którego pozew został wniesiony później, zawiesza swe postępowanie z urzędu do czasu ustalenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono pozew. Jeżeli jurysdykcja sądu, do którego najpierw został wniesiony pozew, zostanie ustalona, sąd, do którego pozew został wniesiony później, stwierdzi brak swej jurysdykcji na rzecz pierwszego sądu.

2. Jeżeli wiążące się ze sobą sprawy zostaną wniesione do sądów obu Umawiających się Stron i toczą się w pierwszej instancji, sąd, do którego pozew wpłynął później, może zawiesić swe postępowanie. Sąd, do którego pozew został wniesiony później, może także na wniosek jednej ze stron stwierdzić brak swej jurysdykcji, jeżeli prawo tego sądu pozwala na połączenie wiążących się ze sobą spraw, a sąd, do którego pozew najpierw wniesiono, ma jurysdykcję w stosunku do obu spraw.

3. W rozumieniu ustępu 2 uważa się, że sprawy wiążą się ze sobą, jeżeli pozostają one ze sobą w tak ścisłym związku, że celowe jest ich łączne rozpoznanie i orzekanie w celu zapobieżenia ryzyku wydania w oddzielnym postępowaniu wyroków niedających się ze sobą pogodzić.

4. Jeżeli sprawy należą do wyłącznej jurysdykcji sądów obu Umawiających się Stron, sąd, do którego pozew został wniesiony później, stwierdzi brak swej jurysdykcji na rzecz sądu, do którego pozew został najpierw wniesiony.

Dział 2

Sprawy z zakresu prawa osobowego

Artykuł 24

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby prawnej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma ona swoją siedzibę.

Ubezwłasnowolnienie

Artykuł 25

Jeśli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, do ubezwłasnowolnienia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca być ubezwłasnowolniona. Sąd ten stosuje prawo swego państwa.

Artykuł 26

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony stwierdzi, że zachodzą przesłanki do ubezwłasnowolnienia obywatela drugiej Umawiającej się Strony, mającego miejsce zamieszkania lub pobytu na terytorium pierwszej Umawiającej się Strony, zawiadomi o tym właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony.

2. W wypadkach niecierpiących zwłoki sąd określony w ustępie 1 może wydać tymczasowe zarządzenie potrzebne dla ochrony tej osoby lub jej majątku. Odpisy tych zarządzeń przesyła się właściwemu sądowi tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba.

3. Jeżeli sąd Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, która ma być ubezwłasnowolniona, zawiadomiony zgodnie z ustępem 1 oznajmi, że pozostawia dalsze czynności sądowi miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby, albo nie wypowie się w terminie trzech miesięcy od daty otrzymania zawiadomienia, sąd miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby może przeprowadzić postępowanie o ubezwłasnowolnienie według prawa swego państwa, o ile taką samą przyczynę ubezwłasnowolnienia przewiduje również prawo tej Umawiającej się Strony, której dana osoba jest obywatelem. Orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu przesyła się właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 27

Postanowienia artykułów 25 i 26 stosuje się odpowiednio do uchylenia ubezwłasnowolnienia.

Artykuł 28

Uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu

1. Do uznania osoby za zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony,

której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

2. Do uznania osoby za zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

3. Sąd jednej Umawiającej się Strony może uznać obywatela drugiej Umawiającej się Strony za zmarłego lub stwierdzić jego zgon:

- a) na wniosek osoby zamierzającej zrealizować swoje uprawnienia wynikające z dziedziczenia lub stosunków majątkowych między małżonkami — co do majątku nieruchomego osoby zaginionej lub zmarłej, znajdującego się na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie,
- b) na wniosek małżonka osoby zaginionej lub zmarłej, zamieszkałego w czasie złożenia wniosku na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie.

4. Orzeczenie wydane na podstawie ustępu 3 wywiera skutki prawne wyłącznie na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie.

Dział 3

Sprawy z zakresu prawa rodzinnego

Artykuł 29

Zawarcie małżeństwa

1. Przesłanki zawarcia małżeństwa ocenia się dla każdego z przyszłych małżonków według prawa tej Umawiającej się Strony, której jest on obywatelem.

2. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżeństwo jest zawierane.

3. Forma zawarcia małżeństwa przed uprawnionym do tego przedstawicielem dyplomatycznym lub urzędnikiem konsularnym podlega prawu tej Umawiającej się Strony, w służbie której oni pozostają.

Artykuł 30

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami

1. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie.

2. Jeżeli jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, stosunki osobiste i majątkowe między nimi podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili zgłoszenia wniosku. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

4. W wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania w chwili zgłoszenia wniosku. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są sądy obu Umawiających się Stron.

Artykuł 31

Rozwód

W sprawach dotyczących rozwodu stosuje się odpowiednio artykuł 30.

Artykuł 32

Istnienie, nieistnienie i unieważnienie małżeństwa

1. W sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa oraz o unieważnienie małżeństwa stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, któremu podlegało zawarcie małżeństwa.

2. W zakresie właściwości sądu stosuje się odpowiednio postanowienia artykułu 30 ustępy 3 i 4.

Artykuł 33

Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi

1. Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi, w tym również roszczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko.

2. Pochodzenie dziecka od określonej osoby oraz uznanie dziecka podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko w chwili urodzenia. Wystarczy jednak zachowanie formy uznania dziecka przewidzianej przez tę Umawiającej się Strony, na której terytorium uznanie ma być lub było dokonane.

3. W sprawach wymienionych w ustępach 1 i 2 właściwe są organy tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko, jak również organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium dziecko ma miejsce zamieszkania lub pobytu.

Artykuł 34

Inne roszczenia alimentacyjne

1. W sprawach o inne roszczenia alimentacyjne z zakresu prawa rodzinnego właściwe jest prawo tej

Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się o alimenty.

2. W sprawach, o których mowa w ustępie 1, właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub pobytu osoba ubiegająca się o alimenty.

Artykuł 35

Przysposobienie

1. Do przysposobienia właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiający w chwili zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposabiający jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Strony.

2. Do przysposobienia stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany w zakresie: jego zgody, zgody jego ustawowego przedstawiciela lub zezwolenia właściwego organu państwowego oraz ograniczeń przysposobienia z powodu zmiany miejsca zamieszkania przysposobianego na miejsce zamieszkania w innym państwie.

3. Jeżeli dziecko przysposabiają małżonkowie, z których jeden jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, muszą być spełnione wymagania przewidziane przez prawo każdej z Umawiających się Stron.

4. Postanowienia ustępów 1—3 stosuje się odpowiednio do zmiany, rozwiązania i unieważnienia przysposobienia.

5. W sprawach o przysposobienie, zmianę, rozwiązanie i unieważnienie przysposobienia właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany w chwili zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposobiany jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania także przysposabiający — właściwy jest również organ tej Strony.

Artykuł 36

Opieka i kuratela

1. Do opieki i kurateli właściwe jest, jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest lub ma być ustanowiona opieka lub kuratela.

2. Stosunki prawne między opiekunem lub kuratorem a osobą pozostającą pod opieką lub kuratelą podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której organ ustanowił opiekę lub kuratelę.

3. Obowiązek przyjęcia opieki lub kurateli podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca zostać opiekunem lub kuratorem.

4. Dla obywatela jednej Umawiającej się Strony może być ustanowiony opiekun lub kurator, będący obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje on na terytorium tej Umawiającej się Strony, gdzie opieka lub kuratela ma być sprawowana, i jeżeli jego ustanowienie najbardziej odpowiada interesom osoby podlegającej opiece lub kurateli.

5. Do opieki i kurateli właściwy jest, jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest lub ma być ustanowiona opieka lub kuratela.

Artykuł 37

1. Jeżeli dla ochrony interesów obywatela jednej Umawiającej się Strony, której miejsce zamieszkania lub pobytu albo którego majątek znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zachodzi potrzeba podjęcia środków w zakresie opieki lub kurateli, organ tej Umawiającej się Strony zawiadomi o tym niezwłocznie organ właściwy wymieniony w artykule 36 ustęp 5.

2. W wypadkach niecierpiących zwłoki organ drugiej Umawiającej się Strony stosuje odpowiednie środki tymczasowe według własnego prawa i niezwłocznie zawiadomi o tym organ właściwy wymieniony w artykule 36 ustęp 5. Tymczasowe środki pozostają w mocy do czasu podjęcia przez organ właściwy innych środków. Organ właściwy powiadamia o treści wydanego orzeczenia organ drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 38

1. Organ właściwy w myśl artykułu 36 ustęp 5 może przekazać ustanowienie lub sprawowanie opieki lub kurateli organowi drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli osoba, dla której ma być albo jest ustanowiona opieka lub kuratela, ma miejsce zamieszkania lub pobytu albo majątek na terytorium tej Umawiającej się Strony. Przekazanie stanie się skuteczne, gdy organ wezwany zawiadomi organ wzywający o przejęciu ustanowienia lub sprawowania opieki lub kurateli.

2. Organ, który stosownie do ustępu 1 przejął ustanowienie lub sprawowanie opieki lub kurateli, stosuje prawo obowiązujące w jego państwie.

Dział 4

Forma czynności prawnej. Nieruchomości

Artykuł 39

Forma czynności prawnej

1. Forma czynności prawnej podlega prawu tej Umawiającej się Strony, które właściwe jest dla samej czynności. Wystarczy jednak zachowanie formy przewidzianej przez prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium czynność zostaje dokonana.

2. Forma czynności prawnej odnoszącej się do nieruchomości podlega prawu tej Umawiającej się

Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 40

Nieruchomości

Do stosunków prawnych dotyczących nieruchomości właściwe są prawo i organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Dział 5

Odpowiedzialność cywilna

Artykuł 41

Zobowiązania ze stosunków umownych

1. Zobowiązania ze stosunków umownych podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium została zawarta umowa, chyba że uczestnicy stosunku zobowiązaniowego poddadzą ten stosunek wybranemu przez siebie prawu.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

3. Właściwość określona w ustępie 2 może być zmieniona przez strony w drodze umowy.

Artykuł 42

Zobowiązania z czynów niedozwolonych (ze stosunków pozaumownych)

1. Zobowiązania z czynów niedozwolonych (ze stosunków pozaumownych) podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania. Jednakże gdy powód i pozwany są obywatelami tej samej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Strony.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania lub na której terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania lub siedzibę. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się majątek pozwanego.

Dział 6

Sprawy z zakresu prawa spadkowego

Artykuł 43

Zasada równości

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą nabywać na terytorium drugiej Umawiającej się Stro-

ny majątek i inne prawa w drodze dziedziczenia ustawowego lub testamentowego na tych samych warunkach i w tym samym zakresie, jak obywatele tej Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą dokonywać rozrządzeń na wypadek śmierci w stosunku do mienia znajdującego się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 44

Prawo właściwe

1. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia ruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia nieruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. Ustalenie, czy rzecz wchodząca w skład spadku jest ruchomością czy nieruchomością, podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium rzecz ta się znajduje.

Artykuł 45

Spadek bezdziedziczny

Jeżeli według prawa Umawiającej się Strony, określonego w artykule 44, nie ma spadkobierców, to mienie ruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci, a mienie nieruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium jest położone.

Artykuł 46

Testament

1. Zdolność do sporządzenia lub odwołania testamentu, jak również skutki prawne wad oświadczenia woli, podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu.

2. Forma sporządzenia lub odwołania testamentu podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu. Wystarczy jednak zachowanie prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium testament został sporządzony lub odwołany.

Artykuł 47

Właściwość organów w sprawach spadkowych

1. W sprawach spadkowych dotyczących mienia ruchomego właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. W sprawach spadkowych dotyczących mienia nieruchomości właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. W wypadku gdy całe mienie ruchome pozostałe po śmierci obywatela jednej Umawiającej się Strony znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to na wniosek spadkobiercy postępowanie przeprowadzi organ drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli wyrażą na to zgodę wszyscy znani spadkobiercy.

Artykuł 48

Otwarcie i ogłoszenie testamentu

Testament otwiera i ogłasza organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium znajduje się testament. Odpis testamentu oraz odpis protokołu otwarcia i ogłoszenia przesyła się organowi właściwemu do przeprowadzenia postępowania spadkowego.

Dział 7

Sprawy z zakresu prawa pracy

Artykuł 49

1. Strony stosunku pracy mogą poddać ten stosunek wybranemu przez siebie prawu.

2. Jeżeli nie dokonano wyboru prawa, powstanie, zmiana i ustanie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Jeżeli pracownik wykonuje pracę na terytorium jednej Umawiającej się Strony na podstawie stosunku pracy łączącego go z zakładem pracy, który ma siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, powstanie, zmiana i ustanie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony.

3. W sprawach, o których mowa w ustępie 2, właściwe są sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Właściwe są również sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany, jak również na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

4. Właściwość określoną w ustępie 3 strony stosunku pracy mogą zmienić w drodze umowy.

ROZDZIAŁ V

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń

Artykuł 50

Definicja „orzeczenia”

1. W rozumieniu niniejszej umowy „orzeczenie” oznacza każde orzeczenie wydane przez sąd Umawia-

jącej się Strony niezależnie od jego nazwy, włącznie z postanowieniem w przedmiocie kosztów postępowania.

2. Postanowienia niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do ugód sądowych.

Dział I

Uznawanie orzeczeń

Artykuł 51

Tryb uznawania

1. Orzeczenia wydane na terytorium jednej z Umawiających się Stron są uznawane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.

2. Jeżeli sporna jest kwestia uznania orzeczenia, wówczas każda ze stron, która występuje o uznanie orzeczenia, może z takim wnioskiem wystąpić w trybie postępowania, o którym mowa w dziale 2 niniejszego rozdziału.

3. Jeżeli wynik postępowania przed sądem jednej Umawiającej się Strony zależy od rozstrzygnięcia wpadkowego zagadnienia uznania orzeczenia, sąd ten ma jurysdykcję odnośnie do tego zagadnienia.

Artykuł 52

Warunki uznania

1. Orzeczenia nie uznaje się:

- (1) jeżeli uznanie jest sprzeczne z porządkiem publicznym Umawiającej się Strony, na której terytorium złożono wniosek o uznanie;
- (2) jeżeli pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono w należyty sposób dokumentu wszczynającego postępowanie lub równorzędnego dokumentu w takim czasie, który umożliwiłby mu przygotowanie obrony;
- (3) jeżeli orzeczenie jest sprzeczne z orzeczeniem wydanym w sporze między tymi samymi stronami na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie wystąpiono z wnioskiem o uznanie;
- (4) jeżeli orzeczenie jest sprzeczne z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w państwie trzecim, dotyczącym sporu o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie wystąpiono z wnioskiem o uznanie.

2. Orzeczenia nie uznaje się nadto, jeżeli jest ono sprzeczne z przepisami o jurysdykcji zawartymi w rozdziale IV.

3. Przy badaniu podstaw jurysdykcji, o których mowa w ustępie 2, sąd, do którego zwrócono się o uznanie, jest związany ustaleniami faktycznymi, na których oparł swoją jurysdykcję sąd Umawiającej się Strony, który wydał orzeczenie.

4. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 2 jurysdykcja sądu Umawiającej się Strony, który wydał orzeczenie, nie może być przedmiotem ponownego badania; przepisy dotyczące jurysdykcji nie należą do porządku publicznego w rozumieniu ustępu 1 punkt 1.

Artykuł 53

Zakaz kontroli merytorycznej

Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Dział 2

Wykonywanie orzeczeń

Artykuł 54

Tryb wykonywania

1. Podlegające wykonaniu orzeczenia wydane przez sąd jednej z Umawiających się Stron są wykonywane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli ich wykonalność na tym samym terytorium została stwierdzona na wniosek uprawnionego.

2. Wniosek o wykonanie składa się:

- (1) w Rzeczypospolitej Polskiej — do sądu okręgowego,
- (2) w Rumunii — do sądu wojewódzkiego (tribunal).

3. Właściwość miejscową określa się na podstawie miejsca zamieszkania dłużnika. Jeżeli nie ma on miejsca zamieszkania na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie wystąpiono z wnioskiem o wykonanie, właściwy jest sąd, w którego okręgu egzekucja powinna zostać przeprowadzona.

Artykuł 55

Rozpoznawanie wniosków

1. W zakresie postępowania w sprawie składania wniosku stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium egzekucja ma być przeprowadzona.

2. Wniosek może być oddalony tylko z jednej z przyczyn wymienionych w artykule 52.

3. W żadnym wypadku orzeczenie zagraniczne nie może być poddawane kontroli merytorycznej.

Artykuł 56

Częściowe wykonanie

Jeżeli orzeczenie zagraniczne rozstrzyga o kilku roszczeniach dochodzonych w pozwie, wnioskodawca może wnosić o częściowe wykonanie orzeczenia.

Artykuł 57

Kary pieniężne

Orzeczenia zagraniczne nakazujące płatność kary pieniężnej podlegają wykonaniu na terytorium Uma-

wiającej się Strony, gdzie egzekucja ma zostać przeprowadzona tylko wówczas, jeżeli ogólna kwota kary pieniężnej została prawomocnie określona przez sąd, który wydał orzeczenie.

Artykuł 58

Zwolnienie od kosztów sądowych

Wnioskodawca, któremu na terytorium tej Umawiającej się Strony, gdzie wydano orzeczenie, przyznano całkowite lub częściowe zwolnienie od kosztów sądowych, korzysta w postępowaniu, o którym mowa w niniejszym dziale, z najbardziej dogodnego traktowania w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych, jakie przewiduje prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma nastąpić wykonanie orzeczenia.

Dział 3

Postanowienia wspólne

Artykuł 59

Dokumenty

Strona, która dochodzi uznania lub wnosi o wykonanie orzeczenia, zobowiązana jest do przedłożenia:

- (1) odpisu orzeczenia uwierzytelnionego w sposób umożliwiający stwierdzenie jego autentyczności;
- (2) w wypadku orzeczenia zaocznego, oryginału lub uwierzytelnionego odpisu dokumentu stwierdzającego, że odpis dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego został doręczony stronie, która się nie stawiała.

Artykuł 60

Dodatkowe dokumenty

Strona wnosząca o wykonanie orzeczenia zobowiązana jest nadto do przedłożenia:

- (1) dokumentów zaświadczających, że zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie, jest ono wykonalne oraz że zostało doręczone;
- (2) w miarę potrzeby, dokumentu stwierdzającego, że wnioskodawca korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych.

Artykuł 61

Składanie dokumentów

Jeżeli dokumenty wymienione w artykułach 59 punkt 2 oraz 60 punkt 2 nie zostały przedłożone, sąd może wyznaczyć termin do ich przedłożenia, może przyjąć dokumenty równorzędne lub — jeżeli uzna, że dalsze czynności wyjaśniające nie są konieczne — zwolnić z obowiązku ich przedłożenia.

Artykuł 62

Tłumaczenia

Wniosek o uznanie lub wykonanie orzeczenia oraz załączone do niego dokumenty powinny być przedło-

żone wraz z ich tłumaczeniem na język urzędowy tej Umawiającej się Strony, gdzie orzeczenie ma być uznane lub wykonane.

ROZDZIAŁ VI

Przepisy końcowe

Artykuł 63

Rozbieżności

Wszelkie rozbieżności wynikające ze stosowania niniejszej umowy rozstrzygane będą na drodze dyplomatycznej.

Artykuł 64

Ratyfikacja i wejście w życie umowy

1. Niniejsza umowa podlega ratyfikacji i wejdzie w życie trzydziestego dnia, licząc od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Warszawie.

2. W dniu wejścia w życie niniejszej umowy traci moc, z wyłączeniem art. 79, Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Rumuńską Republiką Ludową o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, podpisana w Bukareszcie dnia 25 stycznia 1962 r., w brzmieniu wynikają-

cym z wejścia w życie w stosunkach polsko-rumuńskich Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. i Europejskiej konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych z dnia 20 kwietnia 1959 r.

Artykuł 65

Obowiązanie umowy

Umowa niniejsza zawarta jest na czas nieokreślony. Każda z Umawiających się Stron może ją wypowiedzieć na piśmie. Wypowiedzenie wywołuje skutki prawne po upływie sześciu miesięcy, licząc od dnia otrzymania notyfikacji przez drugą Umawiającą się Stronę.

Sporządzono w Bukareszcie dnia 15 maja 1999 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rumuńskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

Na dowód czego pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali niniejszą umowę i opatrzili ją pieczęciami.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej:

H. Suchocka

W imieniu
Rumunii:

V. Stoica

TRATAT
între Republica Polonă și România
privind asistența juridică și relațiile juridice
în cauzele civile

Republica Polonă și România, denumite în continuare “Părți Contractante”, în dorința de a perfecționa cooperarea lor în domeniul asistenței juridice și relațiilor juridice în cauzele civile, au hotărât să încheie prezentul Tratat și, în acest scop, au convenit asupra următoarelor:

CAPITOLUL I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1
Definirea “cauzelor civile”

În sensul prezentului Tratat, prin “cauze civile” se înțelege cauzele de drept civil, drept al familiei, drept comercial și dreptul muncii. Dispozițiile prezentului Tratat referitoare la cauzele civile se aplică în mod corespunzător și în materie de contencios administrativ.

Articolul 2 Ocrotirea juridică

1. Cetățenii unei Părți Contractante beneficiază pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, în ce privește drepturile lor personale și patrimoniale, de aceeași ocrotire juridică ca și cetățenii proprii.

2. Cetățenii unei Părți Contractante au dreptul să se adreseze liber și nestânjenit instanțelor judecătorești și altor autorități ale celeilalte Părți Contractante în competența căroră intră cauzele civile, pot să-și susțină interesele în fața acestora, să facă cereri, să introducă acțiuni și să exercite orice alte activități procesuale, în aceleași condiții ca și cetățenii acesteia.

3. Dispozițiile prezentului Tratat referitoare la cetățenii unei Părți Contractante se aplică, în mod corespunzător, persoanelor juridice înființate în conformitate cu legea Părții Contractante pe teritoriul căreia își au sediul.

Articolul 3 Modul de legătură

1. În realizarea activităților prevăzute de prezentul Tratat, instanțele judecătorești și alte autorități ale celor două Părți Contractante, competente în cauzele civile, comunică între ele direct, afară de cazul în care prezentul Tratat dispune altfel.

2. Cererile pentru acordarea asistenței juridice vor fi transmise:

- de pe teritoriul Republicii Polone către președintele curții de apel în raza căreia se află instanța competentă pentru soluționarea cererii;

- de pe teritoriul României către președintele tribunalului voievodal în raza căreia se află instanța de judecată competentă pentru soluționarea cererii.

Articolul 4

Limba folosită

1. În realizarea activităților prevăzute în prezentul Tratat, instanțele judecătorești și alte autorități ale celor două Părți Contractante, competente în cauzele civile, folosesc în relațiile dintre ele limba oficială a statului lor sau limbile franceză ori engleză.

2. În cazul în care potrivit dispozițiilor prezentului Tratat se cere anexarea la actele transmise și a traducerii lor în limba celeilalte Părți Contractante, această traducere trebuie să fie efectuată de un traducător autorizat al Părții Contractante solicitante.

Articolul 5

Schimbul de informații în domeniul legislației

Părțile Contractante își transmit reciproc, la cerere, prin intermediul ministerelor de justiție, informații asupra legislației lor și practicii judiciare, precum și textele legilor solicitate.

Articolul 6

Valabilitatea actelor

1. Actele care emană de la instanțele judecătorești sau de la alte autorități competente ale uneia dintre Părțile Contractante, prevăzute cu sigiliul oficial și semnătura persoanei îndreptățite, pot fi folosite pe teritoriul celeilalte Părți Contractante fără a fi nevoie de legalizare. Această dispoziție se aplică, de asemenea, copiilor legalizate, extraselor și traducerilor unor astfel de acte.

2. Actele întocmite pe teritoriul unei Părți Contractante de către persoane fizice, a căror semnătură a fost autentificată, pot fi folosite pe teritoriul celeilalte Părți Contractante fără a fi necesară legalizarea lor.

3. Actele menționate la paragrafele 1 și 2 au, pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, aceeași forță probantă ca și actele de același fel ale acestei din urmă Părți Contractante.

Articolul 7

Transmiterea actelor de stare civilă

1. Autoritățile competente ale Părților Contractante își transmit reciproc, la cerere, gratuit, acte privind starea civilă, cât și copii certificate de pe hotărârile judecătorești în materie de stare civilă privind pe cetățenii celeilalte Părți Contractante.

2. Autoritățile menționate la paragraful 1 comunică între ele direct.

3. Cererile cetățenilor uneia dintre Părțile Contractante privind transmiterea actelor de stare civilă pot fi adresate direct autorității de stare civilă competente a celeilalte Părți Contractante. Actele vor fi eliberate după încasarea taxei aferente.

CAPITOLUL II

ASISTENȚA JURIDICĂ

Articolul 8

Acordarea asistenței juridice

Cele două Părți Contractante își acordă reciproc, la cerere, asistență juridică în cauzele civile, în condițiile prevăzute prin prezentul Tratat.

Articolul 9

Obiectul asistenței juridice

Asistența juridică în cauzele civile cuprinde îndeplinirea unor activități procesuale cum ar fi: întocmirea, transmiterea și înmânarea de acte judiciare și extrajudiciare; audierea părților, martorilor, experților și a altor persoane; efectuarea de expertize; cercetări la fața locului.

Articolul 10

Cererea de asistență juridică

1. Cererea de asistență juridică trebuie să cuprindă următoarele date:

- (1) denumirea instituției solicitante;
- (2) denumirea instituției solicitate;
- (3) indicarea cauzei în care se solicită acordarea asistenței juridice;
- (4) numele și prenumele părților, calitatea procesuală, cetățenia, domiciliul sau reședința acestora, iar în cazul persoanelor juridice, denumirea și sediul lor;
- (5) numele, prenumele și adresa reprezentanților părților;
- (6) obiectul cererii și datele necesare pentru îndeplinirea ei;
- (7) menționarea actelor anexate la cerere.

2. La cererea de înmânare de acte se va indica adresa destinatarului și felul actelor ce urmează a fi înmânate. La comisiile rogatorii vor fi indicate împrejurările în legătură cu care urmează să se administreze o probă și, atunci când este cazul, întrebările care trebuie puse persoanelor ce urmează a fi audiate.

3. Cererea de asistență juridică și actele anexate vor fi semnate și vor purta ștampila oficială a instituției solicitante.

4. Cererea de asistență juridică va fi redactată în limba oficială a Părții Contractante solicitante și va fi însoțită de o traducere în limba oficială a Părții Contractante solicitate.

5. Instituțiile celor două Părți Contractante pot folosi pentru cererile de asistență juridică formulare cu text bilingv, al căror conținut va fi convenit între ministerele de justiție.

Articolul 11

Modul de rezolvare a cererii

1. În îndeplinirea unei cereri de asistență juridică, instituția solicitată aplică legea statului său. Cu toate acestea, la cererea instituției solicitante, instituția solicitată aplică o procedură specială, în măsura în care nu contravine legii statului său.

2. Dacă instituția solicitată nu este competentă să îndeplinească cererea, ea o va trimite, din oficiu, instituției competente, încunoștiințând totodată despre aceasta instituția solicitantă.

3. Dacă adresa persoanei la care se referă cererea nu este cunoscută sau dacă adresa indicată s-a dovedit greșită, instituția solicitată ia măsurile corespunzătoare în scopul stabilirii acesteia. În cazul în care stabilirea adresei nu este posibilă, instituția solicitată informează despre aceasta instituția solicitantă.

4. La cererea instituției solicitante, instituția solicitată va comunica acesteia, în timp util, locul și data îndeplinirii cererii de asistență juridică, în scopul ca partea interesată să poată asista.

5. După îndeplinirea cererii, instituția solicitată transmite instituției solicitante actele întocmite. În cazul în care asistența juridică nu a putut fi acordată, instituția solicitată va restitui actele instituției solicitante, comunicându-i totodată împrejurările care au împiedicat-o să îndeplinească cererea.

Articolul 12

Înmânarea actelor

Instituția solicitată înmânează actele în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare pe teritoriul statului său, dacă actele sunt redactate în limba oficială a acestui stat ori sunt însoțite de o traducere în această limbă. În caz contrar, instituția solicitată înmânează actele destinatarului numai dacă acesta este de acord să le primească.

Articolul 13

Dovada de înmânare

1. Constituie dovadă de înmânare, fie confirmarea primirii prevăzută cu semnătura destinatarului, locul și data predării, sigiliul instituției solicitate și semnătura persoanei care efectuează înmânarea, fie confirmarea instituției solicitate constatând forma, locul și data înmânării.

2. În cazul în care actul a fost transmis în două exemplare, confirmarea primirii se poate face printr-o atestare pe unul din aceste exemplare.

3. Dacă destinatarul refuză primirea actului, se va face mențiune despre motivul refuzului.

Articolul 14

Atribuțiile misiunilor diplomatice și oficiilor consulare

Fiecare Parte Contractantă are dreptul să transmită sau să înmâneze acte propriilor cetățeni și să-i audieze prin intermediul misiunilor

diplomatice sau oficiilor consulare, cu condiția să nu aplice nici o măsură de constrângere.

Articolul 15 **Cheltuielile legate de acordarea asistenței juridice**

1. Fiecare Parte Contractantă suportă cheltuielile ocazionate de acordarea asistenței juridice pe teritoriul său, inclusiv cheltuielile făcute cu administrarea probelor.

2. Dispozițiile paragrafului 1 nu se aplică în cazul drepturilor convenite martorilor sau experților prevăzute la articolul 16, paragraful 5.

Articolul 16 **Protecția martorilor și experților**

1. Dacă în cursul judecării cauzei pe teritoriul unei Părți Contractante este necesară prezentarea personală a unui martor sau expert, care se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, instituția Părții Contractante pe al cărei teritoriu are loc judecarea cauzei se poate adresa instituției competente a celeilalte Părți Contractante pentru înmânarea citației.

2. Citația nu poate conține mențiuni privind aplicarea unor mijloace de constrângere în caz de neprezentare.

3. Martorul sau expertul, oricare ar fi cetățenia sa, care, în urma citării, se prezintă în fața instituției Părții Contractante solicitante, nu poate fi urmărit, deținut sau supus vreunei limitări a libertății sale individuale pe teritoriul acesteia, pentru fapte comise sau condamnări anterioare trecerii frontierei Părții Contractante solicitante.

4. Imunitatea prevăzută la paragraful 3 încetează dacă martorul sau expertul nu a părăsit teritoriul Părții Contractante solicitante în termen de 7 zile de la data când instituția care l-a chemat îi face cunoscut că prezența lui

nu mai este necesară sau dacă revine ulterior. În acest termen nu se include timpul în care martorul sau expertul nu a putut părăsi teritoriul Părții Contractante solicitante din motive independente de voința sa.

5. Martorul sau expertul are dreptul la restituirea cheltuielilor de călătorie, sejur și a veniturilor nerealizate, iar expertul și la onorariul de expert. Aceste cheltuieli vor fi suportate de Partea Contractantă solicitantă. În citație se va menționa felul și quantumul sumelor care se cuvin martorului sau expertului. La cererea martorului sau expertului, Partea Contractantă solicitantă îi acordă un avans pentru acoperirea cheltuielilor.

Articolul 17 **Refuzul acordării asistenței juridice**

Asistența juridică poate fi refuzată dacă prin acordarea ei s-ar putea aduce atingere suveranității sau siguranței naționale a Părții Contractante solicitate ori s-ar contraveni principiilor fundamentale de drept ale acestei Părți.

CAPITOLUL III **CHELTUIELI ȘI FACILITĂȚI PROCESUALE**

Articolul 18 **Scutirea de depunerea unei cauțiuni pentru asigurarea cheltuielilor de procedură**

Cetățenilor uneia dintre Părțile Contractante, care domiciliază sau se află pe teritoriul oricăreia din aceste Părți și se prezintă în fața instanțelor judecătorești și altor autorități ale celeilalte Părți Contractante în competența cărora intră cauzele civile, nu li se poate cere depunerea unei cauțiuni pentru asigurarea cheltuielilor de procedură numai din motivul că sunt străini sau că nu au domiciliul sau reședința pe teritoriul acelei Părți Contractante.

Articolul 19

Scutirea de cheltuieli de judecată

1. Cetățenii uneia dintre Părțile Contractante beneficiază pe teritoriul celeilalte Părți Contractante de scutire sau de plata în avans a taxelor și altor cheltuieli de procedură, precum și de asistență judiciară gratuită, în aceleași condiții și în aceeași măsură ca și cetățenii acelei Părți Contractante.

2. Scutirile despre care se face vorbire în paragraful 1 privesc toate activitățile procesuale din cauza respectivă, inclusiv activitatea de executare.

3. Pentru obținerea scutirii de cheltuieli sau asistență judiciară gratuită, trebuie prezentată o declarație privind situația personală, familială și materială a solicitantului.

4. Autoritatea care se pronunță asupra acordării facilităților prevăzute în paragraful 1 își păstrează, în limitele competenței sale, dreptul de a controla declarațiile și explicațiile prezentate, precum și dreptul de a cere informații și acte suplimentare.

Articolul 20

Solicitarea

Cetățeanul uneia dintre Părțile Contractante care solicită scutirea de cheltuieli sau asistență judiciară gratuită în fața autorității competente a celeilalte Părți Contractante poate să susțină o asemenea cerere în scris sau verbal, care se consemnează într-un proces-verbal la instanța competentă potrivit domiciliului sau reședinței sale. Această instanță va transmite cererea, însoțită de declarația solicitantului și, eventual, de alte acte, autorității competente a celeilalte Părți Contractante.

Termene

Articolul 21

În cazul în care instanța judecătorească a uneia dintre Părțile Contractante citează o parte sau un participant din proces, iar acesta domiciliază sau se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, va stabili un termen de cel puțin o lună pentru achitarea cheltuielilor de judecată ori pentru completarea omisiunilor acțiunii sau cererii. Termenul curge de la data înmânării actului.

Articolul 22

1. Respectarea termenului fixat de instanța judecătorească a uneia dintre Părțile Contractante pentru completarea acțiunii se apreciază în raport cu data expedierii prin poștă a documentelor care completează acțiunea, de către partea sau părțile din proces, care domiciliază sau se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.

2. Respectarea termenului fixat de instanța judecătorească a uneia dintre Părțile Contractante pentru achitarea taxelor și cheltuielilor se apreciază în raport cu data depunerii acestora la banca Părții Contractante pe teritoriul căreia domiciliază sau se află partea sau participantul la proces.

3. Instanța de judecată care examinează cauza aplică legea statului său pentru aprecierea consecințelor nerespectării termenelor la care se referă paragrafele 1 și 2.

CAPITOLUL IV NORME CONFLICTUALE

Secțiunea 1-a

Articolul 23 Litispendență și conexitate

1. În cazul în care se formulează cereri având același obiect și aceeași cauză, între aceleași părți în litigiu, în fața a două instanțe situate fiecare pe teritoriul altei Părții Contractante, instanța în fața căreia se formulează cea de-a doua cerere va suspenda, din oficiu, judecata, până când se va stabili asupra competenței instanței în fața căreia s-a intentat prima cerere.

Când instanța în fața căreia s-a intentat prima cerere s-a declarat competentă, cea de-a doua instanță își va declina competența în favoarea celei mai întâi sesizate.

2. Când se prezintă cereri conexe în fața unor instanțe situate pe teritoriul ambelor Părți Contractante, cereri pendinte în primul grad de jurisdicție, instanța în fața căreia a fost prezentată cererea ulterioară va putea suspenda judecata.

Această instanță va putea, în egală măsură, să-și declină competența, la cererea uneia dintre părțile în litigiu, cu condiția ca legea sa internă să permită conexarea cererilor și ca instanța sesizată cu prima cerere să fie competentă să le soluționeze pe amândouă.

3. Sunt conexe, în sensul paragrafului 2, cererile legate între ele printr-o relație atât de strânsă încât există interes ca ele să fie examinate și judecate în același timp, pentru a se evita pronunțarea de soluții care ar putea fi inconciliabile dacă pricinile s-ar judeca separat.

4. Când ambele instanțe se declară exclusiv competente, declinarea competenței se va face în favoarea instanței în fața căreia s-a prezentat prima cerere.

Secțiunea a 2-a Cauze din domeniul dreptului persoanei

Articolul 24 Capacitatea persoanei

1. Capacitatea juridică și capacitatea de exercițiu a persoanelor fizice se apreciază potrivit legii Părții Contractante al cărei cetățean este persoana.
2. Capacitatea juridică și capacitatea de exercițiu a persoanei juridice se apreciază potrivit legii acelei Părți Contractante, pe teritoriul căreia își are sediul.

Interdicția

Articolul 25

În cazul în care prezentul Tratat nu dispune altfel, competența privind interdicția o are instanța de judecată a acelei Părți Contractante al cărei cetățean este persoana care urmează a fi pusă sub interdicție. Această instanță de judecată aplică legea propriului său stat.

Articolul 26

1. În cazul în care instanța de judecată a uneia dintre Părțile Contractante constată că este necesară punerea sub interdicție a unui cetățean al celeilalte Părți Contractante, având domiciliul sau reședința pe

teritoriul primei Părți Contractante, va înștiința despre aceasta instanța de judecată a celeilalte Părți Contractante.

2. În cazuri care nu suportă amânare, instanța de judecată menționată la paragraful 1 poate lua măsuri provizorii privind acea persoană sau bunurile sale. Copia acelei hotărâri se transmite instanței de judecată competente a Părții Contractante al cărei cetățean este persoana.

3. Dacă instanța de judecată a Părții Contractante al cărei cetățean este persoana care urmează a fi pusă sub interdicție, încunoștiințată conform paragrafului 1, face cunoscut că transmite competența instanței de judecată a locului de domiciliu sau de reședință al persoanei sau dacă nu răspunde în termen de trei luni de la data primirii înștiințării, instanța de judecată a locului de domiciliu sau de reședință poate îndeplini măsura punerii sub interdicție potrivit legii statului său, dacă motivul care determină această măsură este prevăzut și de legea Părții Contractante al cărei cetățean este persoana. Hotărârea privind punerea sub interdicție se transmite instanței de judecată a celeilalte Părți Contractante.

Articolul 27

Dispozițiile articolelor 25 și 26 se aplică în mod corespunzător la respingerea interdicției.

Articolul 28

Declararea judecătorească a morții și constatarea decesului

1. Pentru recunoașterea unei persoane ca fiind decedată și pentru constatarea decesului se aplică legea Părții Contractante al cărei cetățean a fost acea persoană la data când, după ultimele știri, se mai afla în viață.

2. Pentru recunoașterea unei persoane ca fiind decedată și pentru constatarea decesului este competentă instanța de judecată a Părții Contractante al cărei cetățean a fost acea persoană la data când, după ultimele știri, se mai afla în viață.

3. Instanța de judecată a uneia dintre Părțile Contractante poate să recunoască sau să constate decesul cetățeanului celeilalte Părți Contractante:

(1) la cererea persoanei care intenționează să-și realizeze drepturile succesoriale sau cele rezultând din raporturile patrimoniale ale soților privitoare la bunurile imobile ale persoanei dispărute sau decedate, care se află pe teritoriul Părții Contractante a cărei instanță de judecată urmează să pronunțe hotărârea;

(2) la cererea soțului persoanei dispărute sau decedate, domiciliat la data depunerii cererii pe teritoriul Părți Contractante în care instanța de judecată urmează să dea sentința.

4. Hotărârea pronunțată în temeiul paragrafului 3 produce efecte juridice exclusiv pe teritoriul Părții Contractante a cărei instanță de judecată a pronunțat-o.

Secțiunea a 3-a **Cauze în materia dreptului familiei**

Articolul 29 **Încheierea căsătoriei**

1. Condițiile de fond ale încheierii căsătoriei sunt determinate potrivit legii Părții Contractante al cărei cetățean este fiecare dintre viitorii soți.

2. Forma încheierii căsătoriei este supusă legii Părții Contractante pe teritoriul căreia se încheie căsătoria.

3. Forma încheierii căsătoriei în fața agentului diplomatic autorizat sau funcționarului consular este supusă legii Părții Contractante în serviciul căreia se află aceștia.

Articolul 30

Raporturile personale și patrimoniale dintre soți

1. Raporturile personale și patrimoniale dintre soți sunt supuse legii Părții Contractante ai cărei cetățeni sunt soții.

2. În cazul în care unul dintre soți este cetățean al uneia dintre Părțile Contractante, iar celălalt soț este cetățean al celeilalte Părți Contractante, raporturile lor personale și patrimoniale sunt guvernate de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia aceștia domiciliază. În cazul în care unul dintre soți domiciliază pe teritoriul uneia dintre Părțile Contractante, iar celălalt pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, se aplică legea Părții Contractante pe teritoriul căreia se desfășoară procedura.

3. În cauzele privind raporturile personale și patrimoniale ale soților, prevăzute în paragraful 1, este competentă instanța de judecată a Părții Contractante ai cărei cetățeni sunt soții la data introducerii acțiunii. Dacă soții locuiesc pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, competența revine deopotrivă instanței de judecată a acestei Părți Contractante.

4. În cazurile prevăzute în paragraful 2, este competentă instanța de judecată a Părții Contractante pe teritoriul căreia locuiesc soții la data introducerii acțiunii.

În cazul în care unul dintre soți locuiește pe teritoriul uneia dintre Părțile Contractante, iar celălalt pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, sunt competente instanțele de judecată ale ambelor Părți Contractante.

Articolul 31

Divorțul

În materie de divorț, dispozițiile articolului 30 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 32

Existența, inexistența și anularea căsătoriei

1. În cauzele privind stabilirea existenței sau inexistenței căsătoriei, precum și anularea căsătoriei, se aplică legea Părții Contractante care guvernează încheierea căsătoriei.

2. În privința competenței jurisdicționale se aplică în mod corespunzător dispozițiile articolului 30, paragrafele 3 și 4.

Articolul 33

Raporturile juridice dintre părinți și copii

1. Raporturile juridice dintre părinți și copii, inclusiv cele privind obligațiile de întreținere a copiilor, sunt reglementate de legea Părții Contractante al cărei cetățean este copilul.

2. Filiația copilului se stabilește potrivit legii Părții Contractante al cărei cetățean este copilul la data nașterii sale. Este totuși suficientă respectarea formelor de recunoaștere a copilului prevăzute de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia urmează să fie recunoscută sau a fost recunoscută filiația.

3. În cauzele menționate în paragrafele 1 și 2 este competentă autoritatea Părții Contractante al cărei cetățean este copilul sau, autoritatea Părții Contractante pe teritoriul căreia copilul își are domiciliul sau reședința.

Articolul 34

Alte obligații de întreținere

1. În cauzele privind alte obligații de întreținere din sfera dreptului familiei se aplică legea Părții Contractante pe teritoriul căreia se află domiciliul persoanei care solicită plata obligației.

2. În cauzele menționate în paragraful 1, competența revine instanței de judecată pe raza căreia domiciliază sau are reședința persoana solicitantă.

Articolul 35

Adopția

1. Pentru adopție se aplică legea Părții Contractante al cărei cetățean este adoptatorul la data formulării cererii. Dacă adoptatorul este cetățean al unei Părți Contractante, dar are domiciliul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, se aplică legea acestei din urmă Părți.

2. Pentru adopție se aplică legea Părții Contractante al cărei cetățean este cel adoptat, în ceea ce privește: acordul celui care urmează să fie adoptat, acordul reprezentantului său legal sau acordul autorității de stat competente a acelei Părți Contractante, precum și respectarea restricțiilor referitoare la adopție, determinate de schimbarea domiciliului persoanei care urmează să fie adoptată cu un domiciliu într-un alt stat.

3. În cazul în care copilul este adoptat de către soți, dintre care unul este cetățean al unei Părți Contractante, iar celălalt este cetățean al celeilalte Părți Contractante, vor fi îndeplinite cerințele prevăzute de legea fiecărei Părți Contractante.

4. Dispozițiile paragrafelor 1-3 se aplică în mod corespunzător la modificarea, desfacerea și anularea adopției.

5. În cauzele privind adopția, precum și modificarea, desfacerea sau anularea adopției competența aparține jurisdicției Părții Contractante al cărei cetățean este cel adoptat la data formulării cererii. În cazul în care cel adoptat este cetățean al unei Părți Contractante și are domiciliul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, unde domiciliază și adoptatorul, este deopotrivă competență jurisdicția acestei din urmă Părți.

Tutela și curatela

Articolul 36

1. Pentru tutelă și curatelă se aplică, dacă prezentul Tratat nu dispune altfel, legea Părții Contractante al cărei cetățean este persoana pentru care s-a instituit sau urmează a se institui tutela sau curatela.

2. Raporturile juridice între tutore ori curator și persoana pusă sub tutelă sau curatelă sunt determinate de legea Părții Contractante a cărei autoritate a instituit tutela sau curatela.

3. Obligația de a accepta tutela sau curatela este guvernată de legea Părții Contractante al cărei cetățean este persoana care urmează să devină tutore sau curator.

4. Pentru cetățeanul uneia dintre Părțile Contractante poate fi numit tutore sau curator un cetățean al celeilalte Părți Contractante, în cazul în care domiciliază pe teritoriul Părții Contractante al cărei cetățean este persoana pentru care urmează să fie instituită tutela sau curatela și dacă numirea acestuia corespunde cel mai bine intereselor persoanei care va fi pusă sub tutelă sau curatelă.

5. Pentru tutelă sau curatelă este competentă, dacă prezentul Tratat nu dispune altfel, autoritatea Părții Contractante al cărei cetățean este persoana care urmează să fie pusă sub tutelă sau curatelă.

Articolul 37

1. În cazul în care pentru protecția intereselor cetățeanului uneia dintre Părțile Contractante, al cărui domiciliu, reședință sau bunuri se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, este necesară instituirea tutelei sau curatelei, autoritatea acestei din urmă Părți Contractante va înștiința neîntârziat autoritatea competentă menționată în articolul 36 paragraful 5.

2. În cazuri care nu suportă amânare, autoritatea celeilalte Părți Contractante va institui măsuri provizorii în conformitate cu legea sa și va înștiința despre aceste măsuri autoritatea competentă, menționată în articolul 36 paragraful 5.

Măsurile provizorii rămân în vigoare până când autoritatea competentă va dispune altfel. Autoritatea competentă va înștiința despre hotărârea luată autoritatea celeilalte Părți Contractante.

Articolul 38

1. Autoritatea competentă potrivit articolului 36 paragraful 5 poate să transmită instituirea sau exercitarea tutelei ori curatelei autorității celeilalte Părți Contractante, în cazul când persoana ce urmează a fi pusă sub tutelă sau curatelă are domiciliul, reședința sau bunurile pe teritoriul acelei din urmă Părți Contractante. Transmiterea devine efectivă când autoritatea solicitată înștiințează autoritatea solicitantă că acceptă preluarea instituirii sau exercitării tutelei ori curatelei.

2. Autoritatea care, în conformitate cu paragraful 1, a preluat instituirea sau exercitarea tutelei ori curatelei, aplică legea propriului său stat.

Secțiunea a 4-a **Forma actului juridic. Bunurile**

Articolul 39 **Forma actului juridic**

1. Forma actului juridic este determinată de legea Părții Contractante care reglementează fondul raportului juridic.

Este deopotrivă valabilă respectarea formei prevăzute de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia urmează ca actul să fie executat.

2. Forma actului juridic privitor la bunuri imobile este determinată de legea Părții Contractante pe al cărei teritoriu este situat bunul imobil.

Articolul 40 **Bunuri imobile**

Pentru raporturile juridice privind bunurile imobile se aplică legea și sunt competente autoritățile Părții Contractante pe teritoriul căreia sunt situate bunurile imobile.

Secțiunea a 5-a **Răspunderea civilă**

Articolul 41 **Obligațiile contractuale**

1. Obligațiile contractuale sunt subordonate legii Părții Contractante pe teritoriul căreia a fost încheiat contractul, afară de cazul în care participanții la contract convin ca acesta să fie supus altei legi.

2. În cauzele menționate în paragraful 1, este competentă instanța de judecată a Părții Contractante pe teritoriul căreia are domiciliul sau sediul pârâtul. De asemenea, este competentă instanța de judecată a Părții Contractuale pe teritoriul căreia domiciliază sau își are sediul reclamantul în cazul când pe acel teritoriu se află obiectul litigiului sau bunurile pârâtului.

3. Competența prevăzută la paragraful 2 poate fi modificată de către părți prin obligație contractuală.

Articolul 42

Răspunderea delictuală (extracontractuală)

1. Răspunderea civilă delictuală (extracontractuală) este reglementată de legea Părții Contractuale pe teritoriul căreia a avut loc fapta care constituie sursa obligației. Cu toate acestea, atunci când reclamantul și pârâtul sunt cetățeni ai aceleiași Părți Contractante, se aplică legea acelei Părți.

2. În cauzele menționate în paragraful 1 este competentă instanța de judecată a Părții Contractante pe teritoriul căreia a avut loc fapta care constituie sursa obligației sau pe teritoriul căreia domiciliază ori își are sediul pârâtul. Este deopotrivă competentă instanța de judecată a Părții Contractante pe teritoriul căreia domiciliază sau își are sediul reclamantul, în cazul în care pe acel teritoriu se află bunurile pârâtului.

Secțiunea a 6-a

Sucesiuni

Articolul 43

Principiul egalității

1. Cetățenii uneia dintre Părțile Contractante pot dobândi pe teritoriul celeilalte Părți Contractante bunuri și alte drepturi pe calea succesiunii legale

sau testamentare, în aceleași condiții și în aceleași limite ca și cetățenii acelei Părți.

2. Cetățenii uneia dintre Părțile Contractante pot dispune, pentru cauză de moarte, cu privire la bunurile ce se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.

Articolul 44

Legea aplicabilă

1. Raporturile juridice în materia succesiunii bunurilor mobile sunt reglementate de legea Părții Contractante al cărei cetățean a fost, la data decesului, persoana care lasă moștenirea.

2. Raporturile juridice în materia succesiunii bunurilor imobile sunt reglementate de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia sunt situate aceste bunuri.

3. Stabilirea dacă bunul care intră în componența succesiunii este mobil sau imobil este reglementată de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia se află acel bun.

Articolul 45

Sucesiunea vacantă

Dacă potrivit legii Părții Contractante prevăzută în articolul 44 nu există moștenitori, bunurile mobile revin Părții Contractante al cărei cetățean a fost, la data decesului, persoana care lasă moștenirea, iar bunurile imobile revin Părții Contractante pe teritoriul căreia sunt situate.

Articolul 46

Testamentul

1. Capacitatea de a întocmi sau de a revoca un testament ca și consecințele juridice în ceea ce privește unele vicii de consimțământ sunt reglementate de legea Părții Contractante al cărei cetățean a fost persoana care lasă moștenirea la data întocmirii sau revocării testamentului.

2. Forma întocmirii sau revocării testamentului este reglementată de legea Părții Contractante al cărei cetățean a fost persoana care lasă moștenirea la data întocmirii sau revocării testamentului.

Este deopotrivă aplicabilă legea Părții Contractante pe teritoriul căreia a fost întocmit sau revocat testamentul.

Articolul 47

Competența în cauzele succesoriale

1. În cauzele succesoriale privind bunurile mobile, este competentă autoritatea Părții Contractante al cărei cetățean a fost, la data decesului, cel ce lasă moștenirea.

2. În cauzele succesoriale privind bunurile imobile, este competentă autoritatea Părții Contractante pe teritoriul căreia sunt situate bunurile imobile.

3. În cazul în care toate bunurile mobile rămase după decesul cetățeanului uneia dintre Părțile Contractante se află pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, procedura se desfășoară, la solicitarea unuia dintre moștenitori, de către autoritatea acestei din urmă Părți Contractante, dacă toți moștenitorii cunoscuți își exprimă acordul.

Articolul 48

Deschiderea și anunțarea testamentului

Testamentul se deschide și se anunță de către autoritatea Părții Contractante pe teritoriul căreia se află testamentul. Copia testamentului, precum și copia procesului-verbal al deschiderii și anunțării acestuia se transmit autorității competente să efectueze procedura succesorală.

Secțiunea a 7-a

Cauze în materia dreptului muncii

Articolul 49

1. Părțile care se află într-un raport de muncă pot subordona acest raport legii alese de ele.

2. În cazul în care nu s-a convenit asupra legii aplicabile, încheierea, modificarea și încetarea raportului de muncă, precum și pretențiile ce rezultă din el sunt reglementate de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia este, a fost sau urmează să fie prestată munca. În cazul în care salariatul prestează munca pe teritoriul uneia dintre Părțile Contractante, în temeiul raportului de muncă care îl leagă de instituția care are sediul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, orice modificare sau încetare a raportului de muncă, precum și pretențiile care rezultă din acestea sunt reglementate de legea acelei din urmă Părți Contractante.

3. În cauzele menționate în paragraful 2, sunt competente instanțele de judecată ale Părții Contractante pe teritoriul căreia este, a fost sau urmează să fie prestată munca. Sunt deopotrivă competente instanțele de judecată ale Părții Contractante pe teritoriul căreia domiciliază pârâtul, ca și cele ale Părții Contractante pe teritoriul căreia domiciliază reclamantul, în cazul când pe acest din urmă teritoriu se află obiectul litigiului sau bunurile pârâtului.

4. Părțile la raportul de muncă pot modifica, printr-o înțelegere, competența prevăzută în paragraful 3.

CAPITOLUL V RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR

Articolul 50 Definirea “hotărârilor”

1. Prin hotărâre se înțelege, în sensul prezentului Tratat, orice hotărâre pronunțată de o jurisdicție a uneia din Părțile Contractante, indiferent de denumirea acesteia, inclusiv actul prin care se stabilesc cheltuielile de judecată.

2. Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător și tranzacțiilor judiciare.

Secțiunea 1-a Recunoașterea hotărârilor

Articolul 51 Procedura recunoașterii

1. Hotărârile date pe teritoriul unei Părți Contractante vor fi recunoscute pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, fără să fie necesar a se recurge la vreo procedură specială.

2. În caz de opunere, orice parte interesată care invocă recunoașterea pe cale principală va putea solicita recunoașterea hotărârii, conform procedurii prevăzute în secțiunea a 2-a din prezentul capitol.

3. Dacă recunoașterea se invocă pe cale incidentală în fața jurisdicției uneia dintre Părțile Contractante, aceasta va fi competentă să o soluționeze.

Articolul 52 Cauze de refuz ale recunoașterii

1. Hotărârile nu vor fi recunoscute:

(1) dacă recunoașterea este contrară ordinii publice a Părții Contractante pe teritoriul căreia a fost depusă cererea de recunoaștere a hotărârii;

(2) când se pronunță în lipsa pârâtului, dacă nu i s-a remis sau nu i s-a adus acestuia la cunoștință citația sau un act echivalent, pe o cale obișnuită și în timp util, pentru a se apăra;

(3) dacă hotărârea este inconciliabilă cu o hotărâre pronunțată într-un litigiu între aceleași părți, pe teritoriul Părții Contractant unde se solicită recunoașterea;

(4) dacă hotărârea este inconciliabilă cu o hotărâre pronunțată anterior într-un stat terț, între aceleași părți, într-un litigiu având același obiect și aceeași cauză, când această ultimă hotărâre întrunește condițiile necesare pentru recunoașterea sa pe teritoriul Părții Contractante unde a fost depusă cererea de recunoaștere.

2. De asemenea, nu vor fi recunoscute hotărârile care contravin reglementărilor privind competența de jurisdicție prevăzute în Capitolul IV.

3. În aprecierea competențelor menționate în paragraful 2, instanța solicitată va fi totuși legată de constatările de fapt pe care instanța Părții Contractante care a pronunțat hotărârea și-a întemeiat competența.

4. Fără a se aduce atingere dispozițiilor din paragraful 2, nu se va putea proceda la controlul competenței jurisdicției Părții Contractante care a pronunțat hotărârea; regulile privind competența nu se referă la ordinea publică vizată în paragraful 1, punctul (1).

Articolul 53

Interzicerea revizuirii în fond

Hotărârea străină nu va putea constitui în nici un caz obiect de revizuire în fond.

Secțiunea a 2-a

Executarea hotărârilor

Articolul 54

Modul de executare

1. Hotărârile pronunțate de o instanță a unei Părți Contractante, care sunt executorii, pot fi puse în executare pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, după constatarea că sunt executorii, la cererea părții interesate.

2. Cererea de executare se va prezenta:

(1) în Republica Polonă, în fața tribunalului voievodal (sąd wojewódzki);

(2) în România, în fața tribunalului.

3. Competența de jurisdicție teritorială este determinată de domiciliul părții împotriva cărei se cere executarea. Dacă această parte nu domiciliază pe

teritoriul Părții Contractante solicitate, competența este determinată de locul executării.

Articolul 55

Recunoașterea cererilor

1. Procedura de depunere a cererii este guvernată de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia urmează să aibă loc executarea.

2. Cererea nu poate fi respinsă decât pentru unul din motivele menționate la articolul 52.

3. Hotărârea străină nu va putea constitui în nici un caz obiect de revizuire în fond.

Articolul 56

Executarea parțială

Dacă hotărârea străină conține soluții cu privire la mai multe capete de cerere, care sunt dissociabile, executarea poate fi cerută parțial.

Articolul 57

Amenzi civile

Hotărârile care condamnă la amenzi civile pot fi executate pe teritoriul Părții Contractante solicitate numai atunci când sumele au fost definitiv fixate de către instanțele judecătorești care au pronunțat hotărârile.

Articolul 58

Scutirea de cheltuieli de judecată

Reclamantul care a beneficiat total sau parțial de scutire de cheltuieli de judecată pe teritoriul Părții Contractante unde s-a pronunțat hotărârea, beneficiază, în procedura prevăzută în prezenta secțiune, de cel mai favorabil tratament în domeniul scutirii de plata cheltuielilor de judecată prevăzut de legea Părții Contractante pe teritoriul căreia urmează a fi executată hotărârea.

Secțiunea a 3-a

Dispoziții comune

Articolul 59

Acte

Partea în litigiu care solicită recunoașterea sau executarea unei hotărâri va trebui să prezinte următoarele acte:

(1) o copie a hotărârii care să întrunească condițiile necesare pentru stabilirea autenticității acesteia;

(2) în cazul unei hotărâri pronunțate în lipsă, originalul sau copia legalizată a actului care atestă faptul că cererea de sesizare a instanței sau un document similar a fost comunicat părții care nu s-a prezentat la proces.

Articolul 60

Acte suplimentare

Partea care solicită executarea unei hotărâri va trebui să prezinte suplimentar următoarele acte:

(1) un document care să confirme că, potrivit legii Părții Contractante a cărei instanță a pronunțat hotărârea, această hotărâre este executorie și că a fost comunicată;

(2) atunci când este cazul, un document care să confirme faptul că reclamantul a beneficiat de scutire de cheltuieli de judecată în statul de origine.

Articolul 61

Depunerea actelor

Dacă actele menționate în articolul 59 punctul (2) și în articolul 60 punctul (2) nu au fost prezentate, instanța poate acorda un termen pentru prezentarea acestora sau poate accepta acte echivalente ori dacă consideră că nu mai sunt necesare, se poate dispensa de ele.

Articolul 62

Traducerea actelor

Cererea de recunoaștere sau de executare a unei hotărâri, precum și actele anexate trebuie să fie însoțite de traduceri în limba oficială a Părții Contractante pe teritoriul căreia hotărârea urmează a fi recunoscută sau executată.

CAPITOLUL VI DISPOZIȚII FINALE

Articolul 63 Soluționarea diferendelor

Orice diferend rezultat din aplicarea prezentului Tratat se va soluționa pe cale diplomatică.

Articolul 64 Ratificarea și intrarea în vigoare a Tratatului

1. Prezentul Tratat va fi supus ratificării și va intra în vigoare în cea de-a 30-a zi de la data schimbului instrumentelor de ratificare, care va avea loc la .....

2. La data intrării în vigoare a prezentului Tratat, își încetează valabilitatea, cu excepția articolului 79, Tratatul între Republica Populară Polonă și Republica Populară Română privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, familiale și penale, încheiat la București la 25 ianuarie 1962, ținând seama și de intrarea în vigoare, în relațiile polono-române, a Convenției europene privind extrădarea (Paris, 13 decembrie 1957), precum și a Convenției europene privind asistența judiciară în materie penală (Strasbourg, 20 aprilie 1959).

Articolul 65 Valabilitatea Tratatului

Prezentul Tratat se încheie pe o durată nelimitată. Fiecare dintre cele două Părți Contractante poate să-l denunțe printr-o notificare scrisă. Denunțarea va produce efecte după trecerea unui termen de 6 luni de la data primirii notificării de către cealaltă Parte Contractantă.

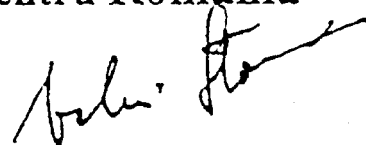
Încheiat la București, la 15 mai 1999, în două exemplare originale, fiecare în limba polonă și în limba română, ambele texte având aceeași valoare.

Drept pentru care împuterniciții celor două Părți Contractante au semnat prezentul Tratat și au aplicat sigiliile lor.

Pentru Republica Polonă

Pentru România

- Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:
- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
  - jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
  - będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 28 grudnia 2001 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*
L.S.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*